

**HORTOS
URBANOS**

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

2025

DOSSIER #63

SUSTENTABILIDADE E PAISAXISMO NO PASEO DO RATO

ESTRATEGIAS DE INTERVENCIÓN EN
ESPAZOS PROTEXIDOS (RESERVA DA BIOSFERA)

Introdución e contexto ecolóxico

O Paseo do Rato forma parte do cinto verde de Lugo e intégrase na Reserva da Biosfera Terras do Miño. Este ecosistema de ribeira actúa como corredor ecolóxico fundamental. Calquera intervención debe priorizar a conectividade de hábitats e a preservación da biodiversidade autóctona.

- **Clima:** Temperado oceánico con alta pluviosidade invernal.
- **Solo:** Solos aluviais con tendencia ao asolagamento estacional.
- **Obxectivo:** Mitigar a pegada antrópica e restaurar as funcións ecosistémicas mediante técnicas non invasivas.

Paisaxismo sustentable e rexenerativo

O deseño paisaxístico neste contorno non debe ser meramente estético, senón funcional.

- **Xestión da Flora Autóctona:** *Uso exclusivo de especies da serie de vexetación local: *Alnus glutinosa* (amieiro), *Fraxinus excelsior* (freixo) e *Salix atrocinerea* (salgueiro).
 - Erradicación programada de especies exóticas invasoras (EEI) como a *Cortaderia selloana* ou a *Tradescantia fluminensis*.

- **Xestión de Augas Pluviais (SUDS):**

- Implementación de xardíns de chuvia e gabias de infiltración vexetalizadas para filtrar contaminantes do escorregamento urbano antes de que cheguen ao leito do río.
- Uso de pavimentos permeables en zonas de descanso para manter o ciclo hidrolóxico natural.

Bioenxeñaría do solo e da auga

A bioenxeñaría utiliza material biolóxico (plantas, estacas, sementes) como elementos estruturais para a estabilización de taludes e o control da erosión.

Técnicas de estabilización de ribeiras:

- **1. Entrellado Vivo (Krainer):** Estrutura de madeira rechea de terra e estacas de salgueiro. A madeira aporta estabilidade mecánica inmediata, mentres que o enraizamento das estacas ofrece estabilidade biolóxica a longo prazo.
- **2. Fascinas Vexetalizadas:** Atados de pólas vivas colocados no pé do talude para protexer contra a erosión fluvial e favorecer a sedimentación.
- **3. Mantas de Fibras Naturais:** Uso de mallas de coco ou xute sobre as que se realiza unha hidrosementeira de especies herbáceas locais para evitar a perda de solo por escorrentía superficial.

Ecoconstrución en espazos naturais

A infraestrutura humana (pasarelas, bancos, sinalética) debe seguir principios de economía circular e baixo impacto ambiental.

Elemento	Material recomendado	Vantaxes Técnicas
Estruturas	Madeira de castiñeiro ou carballo con certificación FSC/PEFC.	Alta durabilidade natural sen necesidade de tratamentos químicos tóxicos
Pavimentos	Terra reforzada	Permeabilidade e integración cromática coa contorna.
Cimentacións	Micropilotes ou parafusos de fundación	Mínima alteración do perfil do solo e do sistema radicular das árbores próximas.
Mobiliario	Plásticos reciclados ou pedra local (granito/licorella).	Baixo mantemento e resistencia ás condicións de humidade do río.

Xestión e mantemento ecolóxico

Un proxecto sustentable require un plan de xestión que minimize o uso de enerxía e recursos.

- **Segas Diferenciadas:** Manter zonas de herba alta para favorecer o ciclo de vida de insectos polinizadores.
- **Xestión de Residuos:** Compostaxe *in situ* dos restos de poda para a súa posterior aplicación como mulching (acolchado), mellorando a estrutura do solo e conservando a humidade.
- **Iluminación de Baixo Impacto:** Luminarias LED de temperatura de cor cálida (<2700K) e orientadas cara abaixo para evitar a contaminación lumínica e non alterar os ritmos circadianos da fauna nocturna (quirópteros).

Conclusións

A intervención no Paseo do Rato debe entenderse como un exercicio de **humildade arquitectónica**. A aplicación de técnicas de bioenxeñaría e ecoconstrución permite que a infraestrutura se dilúa na paisaxe, garantindo que a Reserva da Biosfera siga cumprindo a súa función de pulmón verde e refuxio de biodiversidade para a cidade de Lugo.

Nota Técnica: Todas as actuacións deben contar coa supervisión de técnicos en medio ambiente e cumprir coa normativa de Augas de Galicia e a Consellería de Medio Ambiente.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

